

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASINDA FAALİYET GÖSTEREN ARACI KURUMLARIN MEVCUT DURUM ARAŞTIRMASI

Güler Aras • Nuray Tezcan • Özlem Kutlu Furtuna • Evrim Hacıoğlu Kazak

TÜRKİYE SERMAYE
PİYASALARI BİRLİĞİ

**TÜRKİYE SERMAYE PİYASASINDA FAALİYET
GÖSTEREN
ARACI KURUMLARIN
MEVCUT DURUM ARAŞTIRMASI**

**Araştırmanın Yürütücüsü:
Prof. Dr. Güler ARAS**

Araştırmacılar:

Doç. Dr. Nuray TEZCAN
Dr. Özlem KUTLU FURTUNA

Araştırma Asistanı:

Evrin HACIOĞLU KAZAK

NİSAN 2018
İSTANBUL

Yayın Adı: Türkiye Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kurumların
Mevcut Durum Araştırması

Hazırlayanlar: Prof. Dr. Güler ARAS, Doç. Dr. Nuray TEZCAN, Dr. Özlem KUTLU
FURTUNA, Evrim HACIOĞLU KAZAK

Basım Yeri : İstanbul

Tarihi : Nisan 2018

TSPB Yayın No.: 84

ISBN: 978-975-6483-60-2

**TÜRKİYE SERMAYE PİYASASINDA FAALİYET
GÖSTEREN
ARACI KURUMLARIN
MEVCUT DURUM ARAŞTIRMASI**

Önsöz

İlhami Koç
TSPB Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği'ne üye aracı kurumların performanslarının ve etkinlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılan analiz, aracı kurumların kurumsal kapasitelerini arttırmalarına yönelik önemli bir adımdır. Bu kapsamda, sektörde faaliyet gösteren aracı kurumlara yönelik bilimsel bir çalışmanın aracılık sektörünün gelişimi açısından son derece faydalı olacağı inancıyla “*Türkiye Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kurumların Performans ve Etkinlik Analizi*” adlı çalışma 2018 yılında tamamlanarak yayınlanmıştır. Aracı kurumların performansının ve etkinliğinin analiz edilmesi amacıyla yapılan çalışmayı tamamlayıcı olarak aracı kurum temsilcilerinin görüş ve algılarının belirlenmesi sektöre yönelik sorunların tespitinde ve bu sorunlar için çözüm önerilerinin sunulmasında büyük değer taşımaktadır. Bu amaçla aracı kurum yöneticilerine yönelik ankete dayalı “*Türkiye Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kurumların Mevcut Durum Araştırması*” gerçekleştirilmiştir.

“Aracı kurumların performansının ve etkinliğinin analiz edilmesi amacıyla yapılan çalışmayı tamamlayıcı olarak aracı kurum temsilcilerinin görüş ve algılarının belirlenmesi sektöre yönelik sorunların tespitinde ve bu sorunlar için çözüm önerilerinin sunulmasında büyük değer taşımaktadır.”

Bu çalışmayı hayata geçiren başta araştırma fikrinin sahibi ve yürütücüsü Prof. Dr. Güler Aras olmak üzere, araştırma ekibinde bulunan Doç. Dr. Nuray Tezcan’a, Dr. Özlem Kutlu Furtuna’ya ve proje asistanı Evrim Hacıoğlu Kazak’a teşekkür ediyorum. Raporun hazırlanmasında en önemli payın, ankete cevap veren ve yorumlarıyla katkıda bulunan üyelerimize ait olduğu düşüncesiyle kendilerine de ayrıca teşekkürü borç biliyorum.

İlerleyen sayfalarda detayları bulunan çalışma aynı zamanda sektörde bir ilki oluşturması açısından ayrıca önem taşımaktadır. Raporun sektörümüz çalışanlarına, ilgililere ve araştırmacılara yararlı olmasını diliyorum.

Saygılarımla,

İlhami KOÇ

TSPB Yönetim Kurulu Başkanı

Önsöz

Prof. Dr. Güler ARAS

*Yıldız Teknik Üniversitesi
Finans Kurumsal Yönetim ve
Sürdürülebilirlik Merkezi (CFGs)
Kurucu Direktör*

TSPB Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesi

Büyüme ve gelişmenin lokomotifini oluşturan sermaye piyasalarının ekonomilerde son derece etkili rolü vardır. Finansal sistemin ve sermaye piyasalarının temel kurumları olan finansal araçların, sistemin sağlıklı işleyişine olan katkısı temelde kurumların sürdürülebilir performansları ile ilişkilidir. Bu kurumların performansları üzerinde dışsal ve sektörel faktörler etkili olduğu kadar finansal araçların iyi yönetim uygulamaları da önem taşımaktadır.

Bu araştırmada aracı kurum sektörünün ve kurumların mevcut durumu ve performansı üzerine etkili olan faktörlerin belirlenmesi için aracı kurum yöneticilerine yönelik bir anket gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar aracı kurumların mevcut durumunu yansıtmaları ve sonraki yıllarla karşılaştırma yapılarak gelişmelerin takip edilmesi açısından önem taşımaktadır. Araştırma aynı zamanda Türkiye Sermaye Piyasalarında faaliyet gösteren aracı kurumların etkinlik ve performans analizini gerçekleştiren projenin tamamlayıcısı niteliğindedir.

Çalışma, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) ve Yıldız Teknik Üniversitesi Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (CFGs) işbirliği ile gerçekleştirilmiştir.

Finansal sistemin ve sermaye piyasalarının vazgeçilmez kurumları olan finansal aracılının, sistemin sağlıklı işleyişine olan katkısı temelde kurumların sürdürülebilir performansları ile ilişkilidir. Bu kurumların sürdürülebilir performansları üzerinde dışsal ve sektörel faktörler etkili olduğu kadar finansal aracılının iyi yönetim uygulamaları ve etkinliği de önem taşımaktadır.

Yürütücüsü olduğum bu projenin araştırma ekibinde Doç. Dr. Nuray Tezcan, Dr. Özlem Kutlu Furtuna ve proje asistanı Evrim Hacıoğlu Kazak yer almaktadır.

Araştırmanın yürütülmesine ve geliştirilmesine olanak sağlayan Türkiye Sermaye Piyasası Birliği (TSPB) Yönetim Kurulu Başkanı İlhami Koç'a; ankete katılan değerli aracı kurum yöneticilerine, görüşleri ile araştırma sonuçlarının değerlendirilmesine katkı sağlayan TSPB Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurul üyeleri ile sektör profesyonellerine; araştırma sürecine destek olan TSPB Genel Sekreteri İlkey Arıkan'a, birlik yönetimine ve çalışanlarına değerli katkıları için teşekkür ederim.

TSPB'de Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yaptığım süre içerisinde sektörün mevcut durumu ve gelişimine ışık tutacak kalıcı bir eser üretmekten büyük bir memnuniyet duyuyorum. Aracı Kurum yöneticilerimizin değerli katkıları ile gerçekleşen bu araştırmanın sonuçlarının kurumlar, yatırımcılar ve Türkiye Sermaye Piyasası için yararlı olmasını diliyorum.

İstanbul, 2018

Prof. Dr. Güler ARAS

Yıldız Teknik Üniversitesi

Finans Kurumsal Yönetim ve

Sürdürülebilirlik Merkezi (CFGs), Kurucu Direktör

TSPB, Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesi

Yönetici Özeti

Türkiye Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kurumların Mevcut Durum Araştırması

Tasarrufların finansal araçlar yoluyla mali sisteme aktarılması ve fon ihtiyacı bulunan kesimlerle buluşturulabilmesi için bu konuda uzmanlaşmış finansal aracılara ihtiyaç duyulmaktadır. Fon akışına aracılık sağlayan kurumların başında ise yatırım bankaları ve aracı kurumlar gelmektedir. Aracılık sektöründe yer alan bu kuruluşlar, yatırımcıların talepleri ve beklentileri doğrultusunda sermaye piyasası alım-satım işlemlerini ve diğer aracılık faaliyetlerini gerçekleştirerek sermaye piyasasının gelişiminde büyük rol oynamaktadır. Tüm ekonomik birimler gibi, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren aracı kurumların da amacı iyi bir performans göstermek ve faaliyetlerini etkin ve verimli bir biçimde sürdürmektir.

Aracı kurumların finansal sistemin sağlıklı işleyişine olan katkısı, mevcut ekosistemin yanında aynı zamanda bireysel etkinlikleri ve performanslarının sürekliliği ile ilişkilidir. Bu nedenle aracı kurumların etkinlik ve performans ölçümü günümüzde büyük önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren aracı kurumlara ait mevcut durumun belirlenmesi için bir anket çalışması yürütmektir. Araştırma altı ana alandan oluşmaktadır. Bunlar;

- Mevcut makro faktörlerin aracı kurumların etkinlik ve performansı üzerinden etki boyutu,
- Kurumların etkinlik ve performansını etkileyen sektöre ilişkin faktörler,
- Sektörü etkileyen temel göstergeler çerçevesinde mevcut durum,
- Aracı kurumların etkinlik ve performansına ilişkin finansal performans göstergeleri,
- Kurumların etkinlik ve performansını belirleyen yönetsel faktörler,
- Aracı Kurumların yönetsel yapısı, kurumsal yönetim ile ilgili algı ve beklentileri.

Anket kapsamında, aracı kurum yöneticilerinden yukarıda yer alan temel alanlarda kurumları için önemli gördükleri faktörleri ve etki düzeylerini belirtmeleri istenmiştir. Araştırma bütünüyle cevapların nitelikli bir şekilde raporlanmasını ve aracı kurum sektörü için bir durum değerlendirmesi yapılmasını hedeflemektedir. Anket çalışması, Aralık 2017 - Mart 2018 dönemleri arasında gerçekleştirilmiştir. İlgili dönemde faaliyetine devam eden aracı kurum sayısı 65 olup, ankete katılım sağlayan aracı kurum sayısı 58 ve katılımcı sayısı ise 76'dır. Anketin geri dönüş oranı %89 olarak gerçekleşmiştir ve bu oran kurumların toplam aktif büyüklükleri açısından sektörün % 96'sını temsil etmektedir. Temsil gücünün yüksek olması elde edilen sonuçların aracı kurumların mevcut durumunun yansıtılması ve sonraki yıllarla karşılaştırma yapılarak gelişmelerin takip edilmesi açısından önem taşımaktadır.

Sonuçlar temel alanlar itibariyle değerlendirildiğinde özetle şu bulgular elde edilmiştir, Araştırmada kurumlar tarafından en önemli finansal performans göstergesinin '*özsermaye karlılığı*' olduğu tespit edilmiş ve sırasıyla '*işlem maliyetleri*' ile '*komisyon ücretleri*' göstergelerinin sektör için yüksek önem taşıdığı belirtilmiştir. Ankete cevap veren kurumların büyük çoğunluğu, sektörde '*komisyon gelir düzeyi*' nin ve sektörü destekleyecek, '*sektöre yönelik teşvikler*'in yeterli düzeyde olmadığını düşünmektedir. Aracı Kurum Yöneticileri tarafından '*politik riskler*', kurumların etkinlik ve performansını etkileyen en önemli makro kriterler arasında belirtilmiştir. '*Uluslararası piyasalardaki gelişmeler*' ve '*döviz kurları*' kurumların faaliyetlerini etkileyen diğer önemli makro faktörler olarak sıralanmaktadır.

Kurumların etkinlik ve performansını etkileyen '*yönetmelik faktörler*' değerlendirildiğinde ise, '*yönetim kurulu üyelerinin tamamının piyasa bilgisine sahip olması*' en önemli faktör olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçları ayrıca düzenleyiciler açısından da önem taşımaktadır. Aracı kurumların büyük çoğunluğu, '*kurumsal yönetim ilkelerine uyum*' konusunun önemli olduğunu ve bu konuda yasal zorunluluk bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Bu rapor, *aracı kurumların performans ve etkinlik ölçümünü* amaçlayan bir başka projenin girdisini oluşturacak mevcut durum analizine yönelik tamamlayıcı bir araştırmadır. Elde edilen sonuçlar, aracı kurum sektörü ile ilgili çalışmalara temel oluşturarak sektörde faaliyet gösteren kurumların sorunlarının çözümüne ve Sermaye Piyasasının gelişimine katkı sağlayacak bilgi üretmeye yöneliktir.

Prof. Dr. Güler ARAS

Executive Summary

Structural Situation Research In Turkish Capital Markets Intermediary Institutions

In order to transmit the savings into the financial system via financial instruments and to enable the borrowers to access the funds, it is required to have the specialized financial intermediaries. Investment banks and intermediary institutions are at the forefront of the institutions that provide the fund flow. These intermediary institutions play a major role in the development of the capital markets by carrying out the trade transactions and other brokerage activities in line with the demands and expectations of the investors. Like all economic units, the intermediary institutions operating in the capital markets are also aiming to perform well and to carry out their activities, effectively and efficiently.

The contribution of the intermediary institutions towards the well-functioning financial system, related to the current ecosystem, as well as the continuity of the individual activities and performances. For this reason, the effectiveness and performance measurement of the intermediary institutions is gaining great importance nowadays. Considering this point, the target of this research is conducting a survey in order to determine the structural situation of the intermediary institutions in Turkish capital markets.

This research compiles;

- the impact of the existing macro factors on the efficiency and performance of the intermediary institutions,
- sector-specific factors, affecting the efficiency and performance of the intermediary institutions,
- the current state in the framework of the key indicators affecting the sector,
- the indicators of financial performance on the effectiveness and performance of the intermediary institutions,
- administrative factors that determine the effectiveness and performance of the institutions,
- the managerial structure of the Intermediary Institutions, the perceptions, and the expectations on the corporate governance matters.

Within the scope of the survey, high level executives of intermediary institutions were asked to identify the factors and their impact levels that are considered vital for their organization, concerning the above-mentioned research areas. The research aims to fully project the answers in a qualitative way and to make a case assessment for the intermediary institutions sector. The survey was conducted between December 2017 and March 2018. The number of intermediary institutions operating in the related period was 65 and the number of participating ones in the survey was 58 whereas the number of participants was 76. The survey response rate of the survey was 89%, representing 96% of the institutions in terms of total assets. It is significant to have a high percentage in the participation rate when reflecting the current state of the intermediary institutions and comparing them with the figures of the respective years and also keeping track of their developments. When the research results are evaluated in terms of baseline, the following findings are monitored. In the research, it was determined that the most important financial performance indicator was '*return on equity*' whereas the '*transaction costs*' and '*commission fees*' were of high importance for the sector respectively. The vast majority of the responding institutions agree that the level of '*commission income*' in the sector and the '*sectorial incentives*' are not sufficient. '*Political risks*' are among the most important macro criteria leading the effectiveness and performance of the institutions. '*International markets developments*' and the '*exchange rates*' are listed as other important macro factors, affecting the efficiency of the institutions.

Regarding the role of the '*managerial factors*' towards the efficiency and performance of the institutions, the necessity that '*all board members carry the market knowledge*' is determined as the most important factor. The research findings are also essential in terms of regulators. The vast majority of the intermediary institutions have stated that '*compliance in line with the corporate governance principles*' is at high importance and that there must be legal obligations in this regard.

This report is a complementary research and shall also contribute to the introduction of an alternate project entitled *Performance and Efficiency Analysis of the Intermediary Institutions in Turkish Capital*. The research outcome is derived upon working with the intermediary institutions sector to produce data that will contribute to the possible problem-solving methods of the institutions operating in the sector and to the capital markets development.

Prof. Dr. Güler ARAS

ÖZGEÇMİŞLER

Prof. Dr. Güler ARAS

Yıldız Teknik Üniversitesi *Finans, Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Merkezi* kurucu direktörlüğünü yürüten ve Finans Anabilim Dalı'nda profesör olarak görev yapan Güler Aras, uzun yıllar İİBF Dekanlığı ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü görevlerini sürdürmüş, üniversite senatosu ve üniversite yönetim kurulu üyeliği ile akademide çok sayıda araştırma merkezinin kuruculuğunu ve yönetim kurulu üyeliğini yapmıştır. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde çeşitli üniversitelere misafir profesör ve araştırmacı olarak davet edilen Prof. Aras, 2014-2015 döneminde Georgetown Üniversitesi McDonough School of Business Center for Financial Market and Policy'de misafir profesör olarak bulunmuş, önemli proje ve araştırmalarını orada sürdürmüştür.

Prof. Aras, Routledge tarafından yayınlanan “*Finance, Governance and Sustainability*” ve “*Corporate Social Responsibility*” kitap serilerinin editörlüğünü yapmakta olup, uzun yıllar “*Social Responsibility Journal*” dergisinin editörlüğünü yürütmüştür. Çok sayıda akademik derginin yayın kurulunda bulunmakta olan Aras aynı zamanda TSPB bünyesinde başlattığı “*Journal of Capital Market Studies*” dergisinin kurucu editörlüğünü yürütmektedir. Finans, sermaye piyasası, bankacılık, sürdürülebilirlik, kurumsal yönetim ve entegre raporlama alanlarında yayınlanmış, 25'in üzerinde kitap, çok sayıda makale ve tebliğleri olmak üzere 250'den fazla eseri ve çeşitli ödülleri ile ulusal ve uluslararası tamamlanmış çok sayıda projesi bulunan Profesör Aras'ın son kitaplarından olan ‘*Sustainable Markets for Sustainable Business: Global Perspective for Business and Financial Markets*’ (2015), ‘*Transforming Governance: New Values, New Systems in the New Business Environment*’ (2016) ve ‘*Corporate Behavior and Sustainability: Doing well by being good*’ (2017) Routledge tarafından yayınlanmıştır. Son kitabı ise *Women in Corporate Boards; An International Perspective* 2018 yılı içinde yayınlanacaktır. Prof. Aras aynı zamanda Dünya Gazetesi'ndeki köşesinde düzenli köşe yazıları yazmaktadır.

Prof. Aras, ‘*Entegre Raporlama*’ konusunda önemli çalışmalara imza atmış olup, bu konudaki gelişmelerin Türkiye’de öncülüğünü yapmaktadır. Türkiye Entegre Raporlama Ağı (ERTA) kurucusudur ve halihazırda bu inisiyatifin başkanlığını yürütmektedir. Aynı zamanda Accountacy Europe Kurumsal Yönetim Çalışma Gurubu üyesi olan Prof. Aras, AFA, AOM, SASE, AEA, SFS, TKYD, UFE gibi çok sayıda ulusal ve uluslararası mesleki ve akademik organizasyonun kurucusu, üyesi ve yönetim kurulu üyesidir. Prof. Aras, mevcut görevlerinin yanı sıra çeşitli kamu kurum ve kuruluşunun çalışma komisyonlarında aktif olarak görev almıştır. Farklı dönemlerde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı çalışma ve strateji komisyonlarında ve kalkınma planları hazırlık ihtisas komisyonlarında görev yapmıştır. Prof. Aras, aynı zamanda 2015 yılından bu yana Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği'nde Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç. Dr. Nuray TEZCAN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstatistik Bölümü'nden ve Yıldız Teknik Üniversitesi İşletme Yönetimi yüksek lisans programından mezun olmuştur. Doktora eğitimini, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü "Sayısal Yöntemler" bilim dalında tamamlamış, 2015 yılında "Nicel Karar Yöntemleri" alanında Doçent ünvanı almıştır. 2005 yılında Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. 2009 yılından bu yana aynı üniversitenin İşletme Enformatiği Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları, parametrik olmayan regresyon, sınırlandırılmış bağımlı değişkenler, istatistiki analiz, çok değişkenli istatistiki yöntemler ve çok kriterli karar verme yöntemleridir. 2015 yılından itibaren Yıldız Teknik Üniversitesi Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (CFGS) bünyesinde yürütülen araştırma projelerinde araştırmacı olarak çalışmaktadır. Bu kapsamda, 2015-17 döneminde YTÜ CFGS bünyesinde, Prof. Dr. Güler Aras yürütücülüğünde *"Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesinde Alternatif Bir Model Önerisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama"* başlıklı TÜBİTAK projesinde araştırmacı olarak görev almıştır. Ayrıca, 2016 yılında düzenlenen 7th European Business Research Conference adlı etkinlikte *"Assessment of Emerging Countries in terms of Health Indicators"* başlıklı tek yazarlı ve 2017 yılında düzenlenen International Conference on Business, Economics and Finance (ICBEF)'de *"Comparison of Corporate Sustainability Performance of Turkish Conventional and Participation Banking"* başlıklı ortak yazarlı çalışmaları ile en iyi bildiri ödülü almıştır.

Dr. Özlem KUTLU FURTUNA

Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Muhasebe Finansman Anabilim dalında 2005 yılında Araştırma Görevlisi olarak göreve başlamıştır. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finansman (İngilizce) anabilim dalında doktora programını tamamlayarak doktor unvanını almıştır. 2014 yılı itibarıyla Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir. Çalışma konuları arasında İşletme Finansı konuları, Kurumsal Yönetim ve Kurumsal Sürdürülebilirlik gelmektedir. 2015-17 döneminde YTÜ CFGS bünyesinde, Prof. Dr. Güler Aras yürütücülüğünde *"Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesinde Alternatif Bir Model Önerisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama"* başlıklı TÜBİTAK projesinde araştırmacı olarak görev almıştır. 2016 yılında düzenlenen 7th European Business Research Conference adlı etkinlikte *"Insights from Corporate Cash Holdings in Emerging Markets"* başlıklı ve 2017 yılında düzenlenen International Conference on Business, Economics and Finance (ICBEF)'de *"Comparison of Corporate Sustainability Performance of Turkish Conventional and Participation Banking"* başlıklı ortak yazarlı çalışmaları ile en iyi bildiri ödülü almıştır. 2017 yılından itibaren Yıldız Teknik Üniversitesi Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (CFGS)'de Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

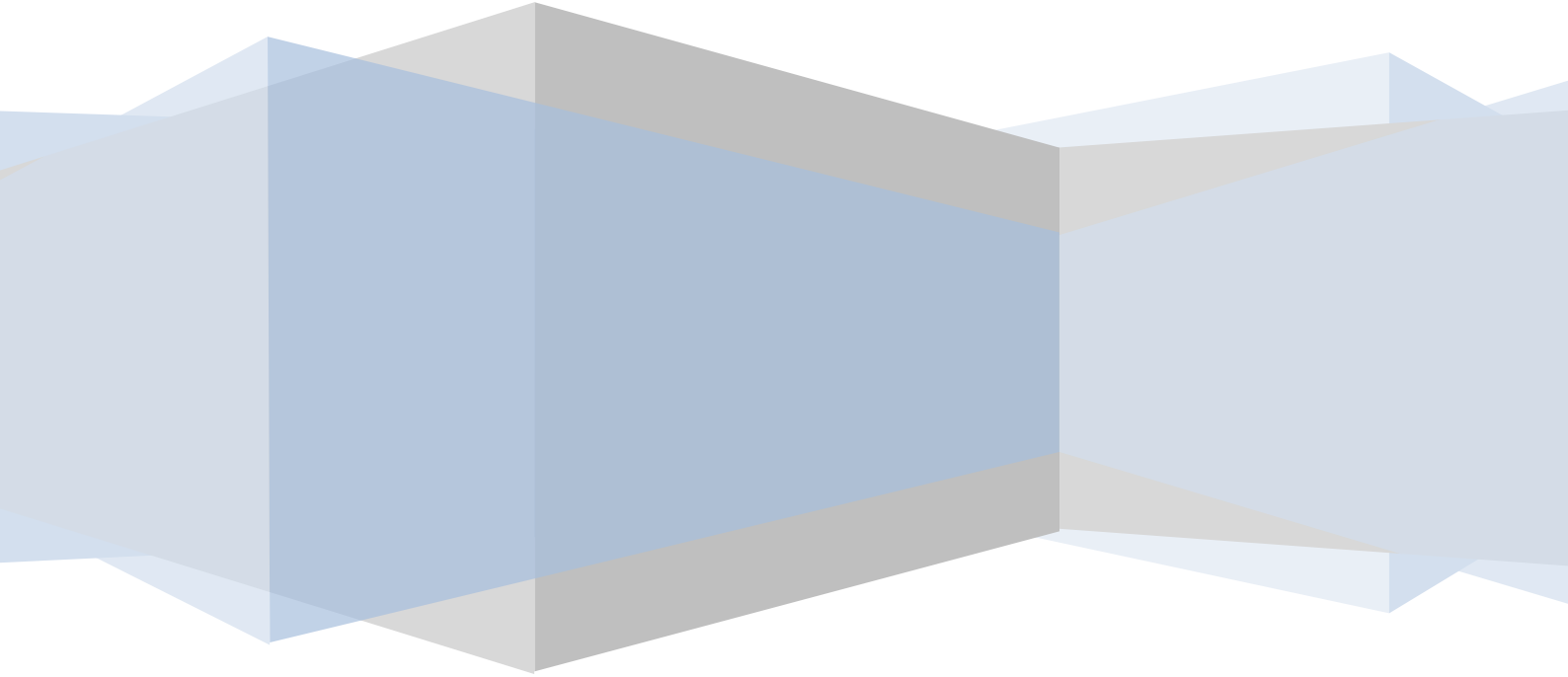
Evrin HACIOĞLU KAZAK

Evrin Hacıoğlu Kazak, lisans eğitimini Haliç Üniversitesi Matematik Bölümü'nde burslu olarak tamamladıktan sonra Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programı'ndan 2016 yılında mezun oldu. Doktora eğitimine Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı'nda devam eden Hacıoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi Finans, Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (CFGS) Proje Asistanı görevini sürdürmektedir.

2015-17 döneminde YTÜ CFGS bünyesinde Prof. Dr. Güler Aras yürütücülüğünde “*Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesinde Alternatif Bir Model Önerisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama*” başlıklı TÜBİTAK projesinde bursiyer olarak görev alan Hacıoğlu, bunun yanı sıra Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması alanında çeşitli projelerde yer almıştır. Evrin Hacıoğlu Kazak, doktora tez çalışmasını *Kurumsal Sürdürülebilirlik, Çok Kriterli Karar Verme ve Veri Madenciliği* alanlarında sürdürmektedir.

İçindekiler

Önsöz	4
Yönetici Özeti	8
Executive Summary	10
Özgeçmişler	13
1. Aracı Kurumlar Mevcut Durum Araştırması	19
2. Demografik Bulgular	23
3. Araştırma Sonuçları	27
3.1. Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Makro Faktörler	28
3.2. Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Sektöre İlişkin Faktörler	30
3.3. Bazı Temel Göstergeler Çerçevesinde Sektördeki Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi	32
3.4. Aracı Kurumların Finansal Performans Göstergelerinin Önem Derecelerinin Belirlenmesi	34
3.5. Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Yönetimsel Faktörlerin Önem Düzeyinin Belirlenmesi	36
3.6. Aracı Kurumların Yönetimsel Yapısı ve Kurumsal Yönetim ile İlgili Algı ve Beklentilerinin Ölçülmesi	38
4. Sonuç ve Değerlendirme	40
Ekler	42
Ek 1- Ankete Katılım Sağlayan Kurum Listesi	42
Ek 2 – Anket Formu	43
Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB)	46
Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Araştırma ve Uygulama Merkezi (CFGS)	47

Aracı Kurumlar

Mevcut Durum Araştırması

Bölüm 1

Aracı Kurum Mevcut Durum Anket Çalışması

Amaç

“Türkiye Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kurumların Mevcut Durum Araştırması”, aracı kurumların sorunlarını, sektörden beklentilerini ve yönelimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma ana başlıklar itibariyle;

- Mevcut makro faktörlerin aracı kurumların etkinlik ve performansı üzerinden etki boyutunu,
- Kurumların etkinlik ve performansını etkileyen sektöre ilişkin faktörlerin tespit edilmesini,
- Sektörü etkileyen temel göstergeler çerçevesinde mevcut durumu ortaya koymayı,
- Aracı kurumların etkinlik ve performansına ilişkin finansal performans göstergelerinin önem derecesinin belirlenmesini,
- Kurumların etkinlik ve performansını belirleyen yönetsel faktörlerin belirlenmesini,
- Aracı Kurumların, kurumsal yönetim ile ilgili algı ve beklentilerinin ölçülmesini,

kapsamaktadır.

Araştırma Süreci

Araştırma süreci 3 aşamadan oluşmaktadır.

1-Anketin Hazırlanması

Anket toplam altı bölümden oluşmaktadır. Benzeri anketlere göre soru sayısı oldukça yüksek tutulmuştur. Bunun en önemli nedeni aracı kurumların sektörden beklentilerini olabildiğince kapsamlı bir şekilde tespit etmektir.

Sorular öncelikli olarak karşılaştırmalı ve ölçülebilir olması amacıyla kapalı uçlu soru tipi olan Likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Ayrıca sınırlayıcı olmamak adına kurumlara kendi bireysel cevaplarını verebilmeleri için uygun bölümlerin sonuna “Diğer” seçeneği sunulmuştur.

Anket soruları “1: Çok düşük ve düşük”, “2: biraz düşük” , “3: orta”, “4: biraz yüksek” ve “5: yüksek ve çok yüksek”, olmak üzere 1’den 5’e kadar puanlanmıştır.

2-Anketin Uygulanması

Anket çalışması, Aralık 2017 - Mart 2018 dönemleri arasında gerçekleştirilmiştir. İlgili dönemde faaliyetine devam eden aracı kurum sayısı 65 olup, ankete katılım sağlayan aracı kurum sayısı 58'dir. Buna bağlı olarak anketin geri dönüş oranı %89 olarak gerçekleşmiştir.

Anket soruları, online olarak TSPB'ne üye tüm aracı kurumlara gönderilmiş ve kurum içerisinde temel strateji ve şirket politikalarının uygulanmasından sorumlu icra görevine sahip toplam 76 üst düzey yönetici tarafından cevaplanmıştır.

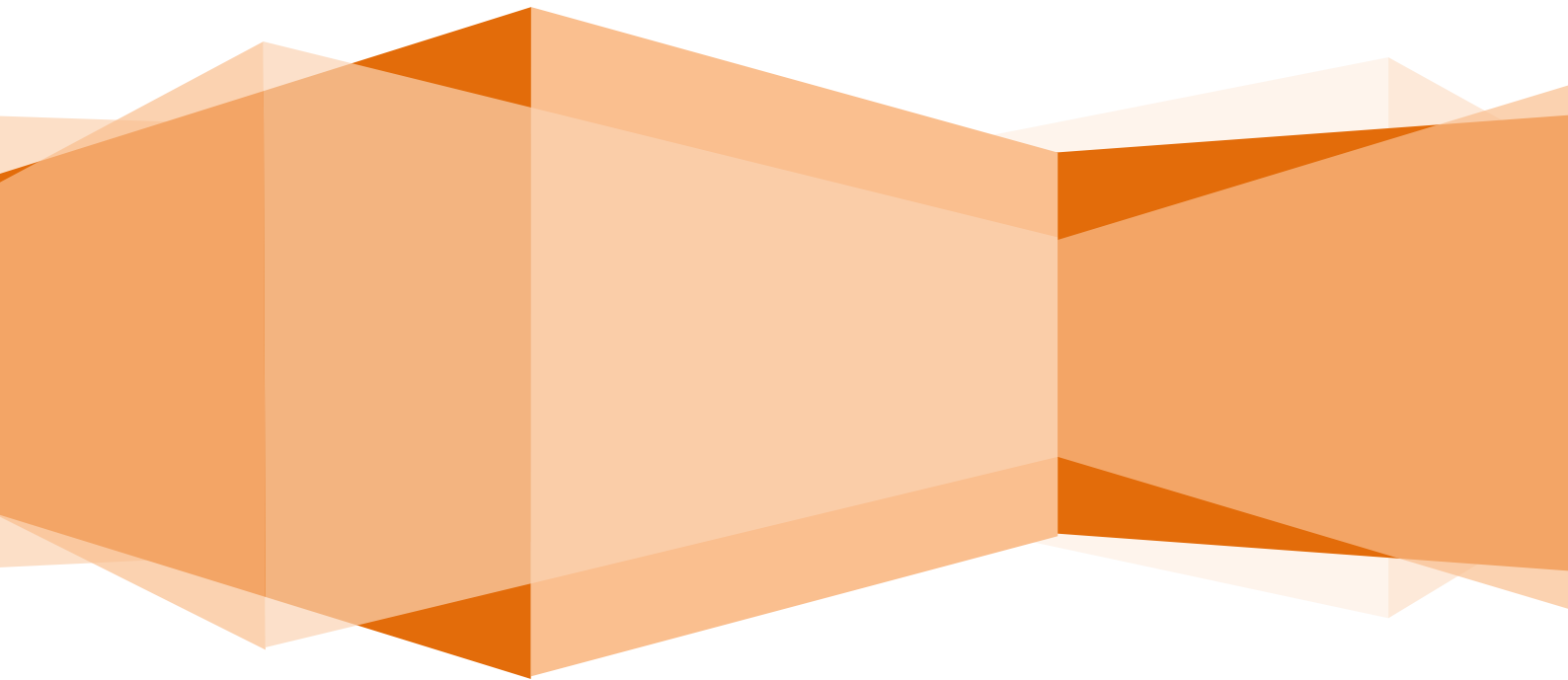
Anket kapsamında toplam 58 aracı kurum yer almaktadır. Söz konusu aracı kurumların 45'i yerli 13'ü yabancı sermayelidir. Ortaklık yapısı dağılımına bakıldığında, 20 aracı kurumun banka kökenli, 38 aracı kurumun ise banka kökenli olmadığı görülmektedir. Ankete katılan tüm kurumlar 2017 yıl sonu itibariyle aracı kurum sektörü toplam aktif büyüklüğünün %96'sını oluşturmaktadır.

3-Anketin Değerlendirilmesi

Altı ana bölümden oluşan anket sonuçları grafikler yardımıyla raporlanmış, katılımcılar tarafından öncelikli olarak belirlenen sonuçlar da ayrıca değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Anket sonuçlarının raporlanmasında, aşağıdaki sıralama esas alınmıştır.

- Demografik Bulgular
- Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Makro Faktörler
- Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Sektöre İlişkin Faktörler
- Bazı Temel Göstergeler Çerçevesinde Sektördeki Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi
- Aracı Kurumların Finansal Performans Göstergelerinin Önem Derecelerinin Belirlenmesi
- Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Yönetimsel Faktörlerin Önem Düzeyinin Belirlenmesi
- Aracı Kurumların Yönetimsel Yapısı ve Kurumsal Yönetim ile İlgili Algı ve Beklentilerinin Ölçülmesi

Demografik Bulgular

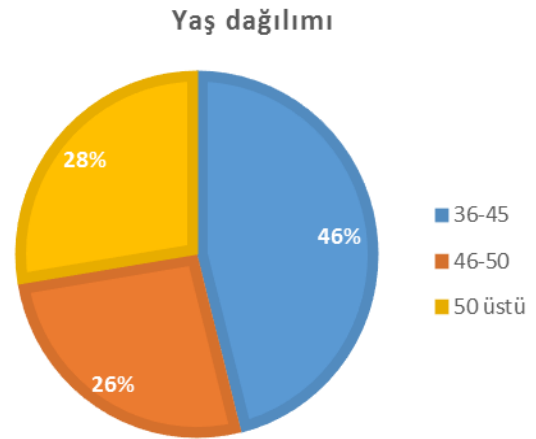
Bölüm 2

Demografik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların yaş dağılımı, öğrenim durumu, çalıştıkları pozisyon, mesleki kıdem ve çalışılan kurumdaki kıdem süreleri hakkında bilgi yer almaktadır.

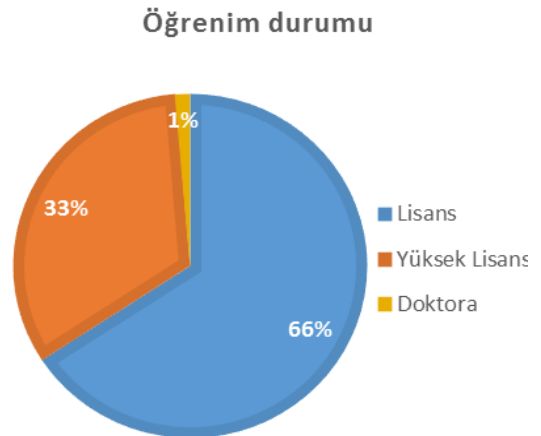
Yaş Dağılımı

Ankete katılan 76 katılımcının yaş dağılımına bakıldığında yoğunluğun 35 katılımcı ile 36-45 yaş aralığında olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca 46-50 yaş arasında 20 katılımcı, 50 yaş ve üstü yaş arasında 21 katılımcı anketi yanıtlamıştır. Sonuçların yüzde olarak dağılımı yan tarafta verilmektedir.

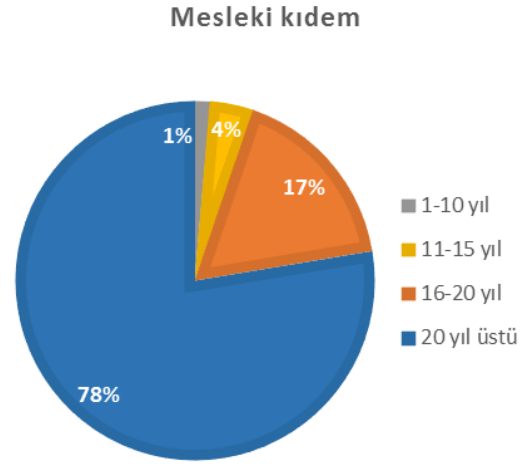
Öğrenim Durumu

Katılımcıların tümü lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olup; lisans mezunu 50 kişi, yüksek lisans mezunu 25 kişi ve doktora mezunu katılımcı sayısı ise 1 kişidir.

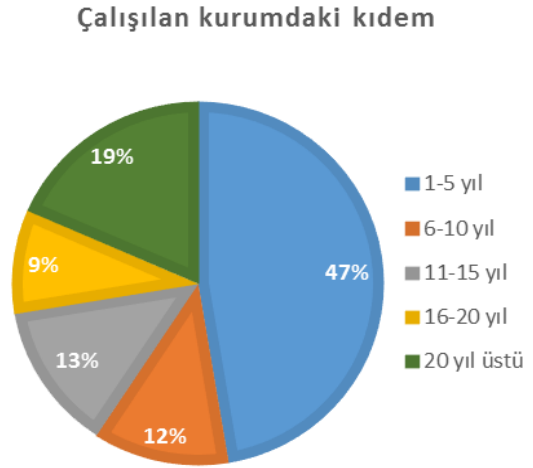
Mesleki Kıdem

Mesleki kıdem süreleri bakımından 59 katılımcının 20 yıl ve üstü, 13'ünün ise 16-20 yıl arası meslek tecrübesi olduğu görülmektedir.

Çalıştığı Kurumdaki Kıdem

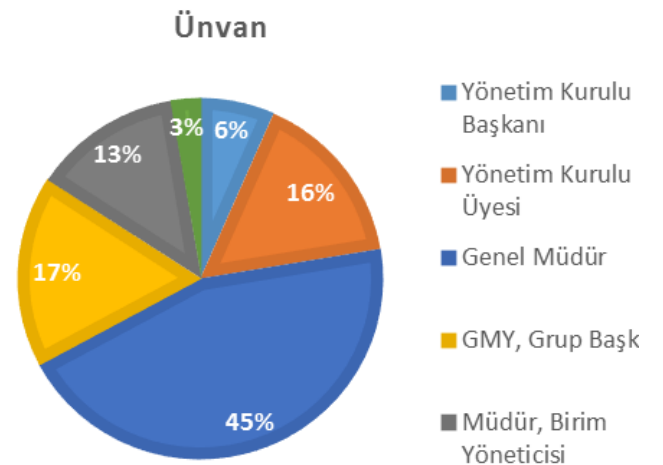
Görevli olduğu kurumda 20 yıl üzeri hizmet veren kişi sayısı sadece 14'tür. Katılımcıların % 47'si 5 yıl ve daha az süredir bulunduğu kurumda görev yapmaktadır.

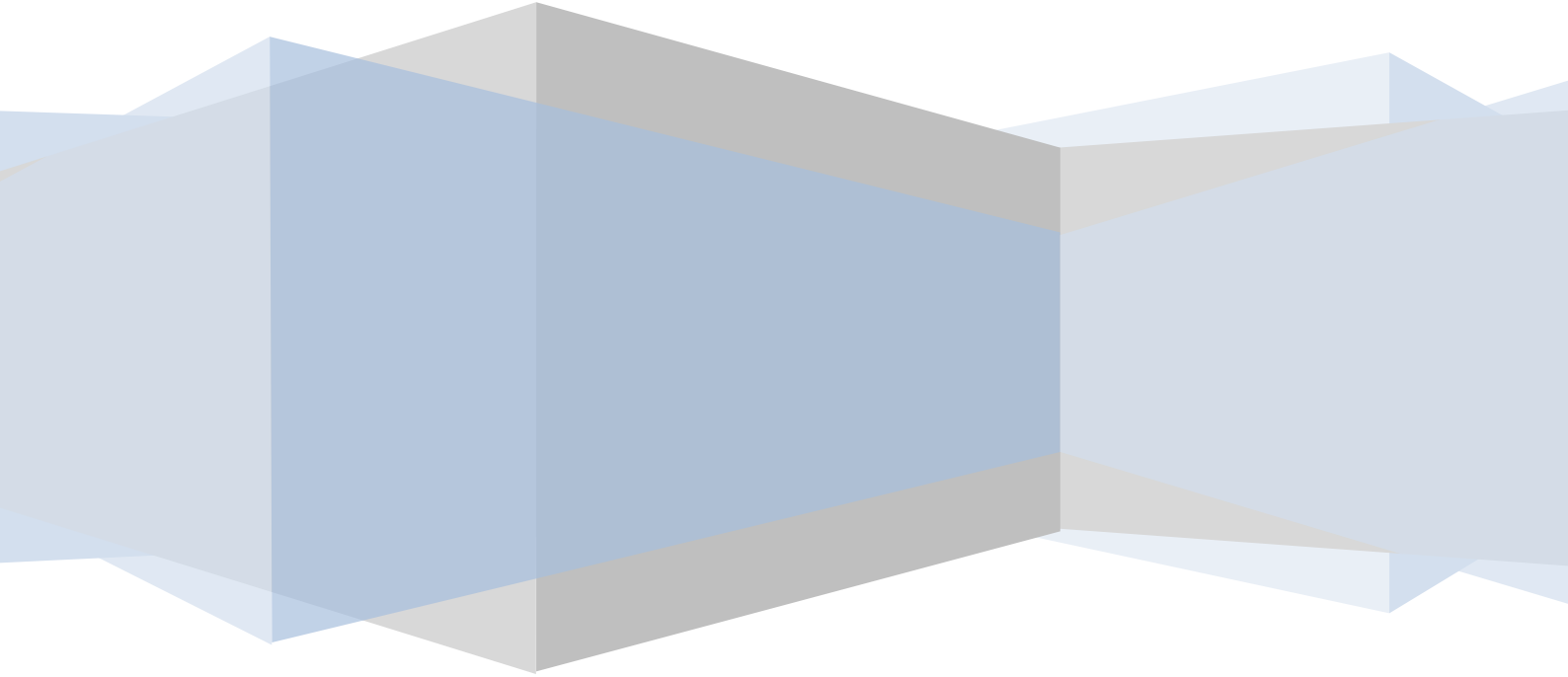

Ünvan

Söz konusu eğitilmiş ve deneyimli profesyonellerin çoğu şirketlerinin tepe yönetiminde görev almaktadır.

76 katılımcı içinde 5 yönetim kurulu başkanı, 12 yönetim kurulu üyesi, 34 genel müdür ve 13 genel müdür yardımcısı, 10 müdür ve birim yöneticisi bulunmaktadır.

Araştırma Sonuçları

Bölüm 3

Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Makro Faktörler

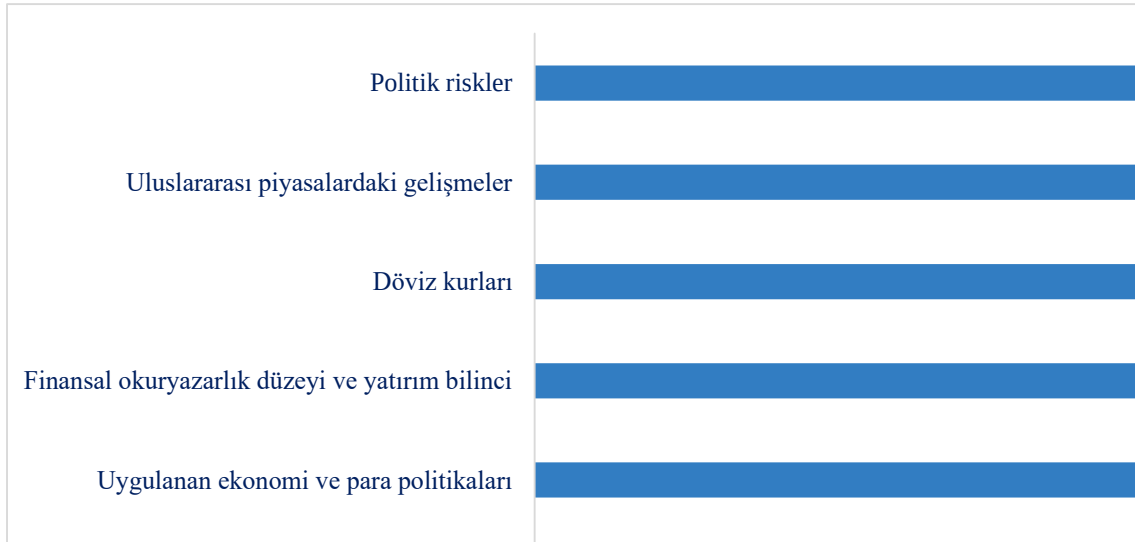
Bu bölümde sektörün etkinlik ve performansı ile ilişkili makro faktörlerin, kurumun etkinlik ve performansını etkileme düzeyine yönelik 20 kriter belirlenmiştir.

S1: Makro faktörlerin, kurumunuzun etkinlik ve performansını etkileme düzeyini belirtiniz.

Ankete katılan kurumların, %76'sı tarafından en yüksek öneme sahip olan gösterge **“politik riskler”** olarak belirtilmektedir.

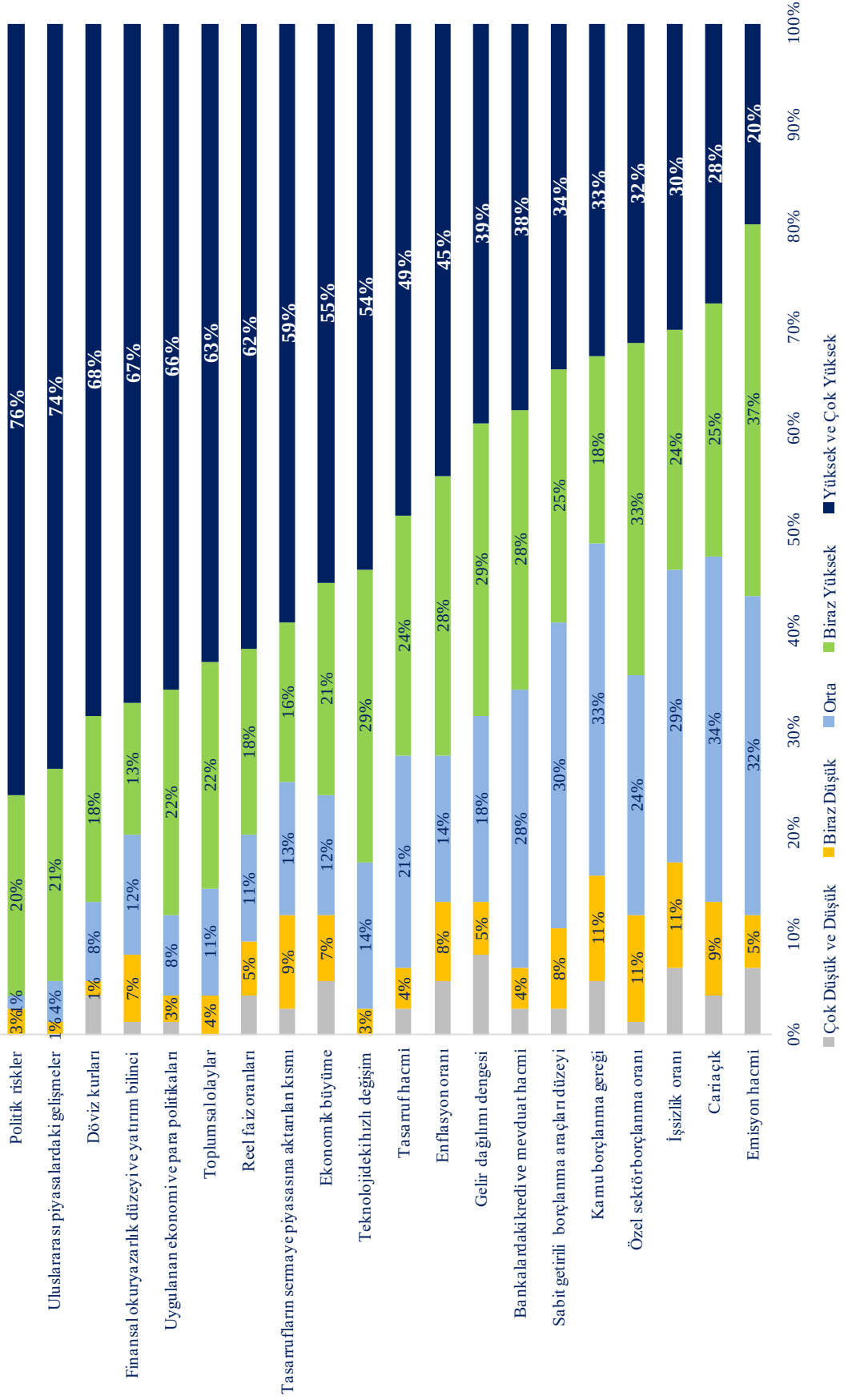
Bu faktörü aracı kurumların %74'ünün önemli gördüğü **“uluslararası piyasalardaki gelişmeler”** izlemektedir. Katılımcıların %68'i **“döviz kurları”**, %67'si **“finansal okuryazarlık ve yatırım bilinci”**, %66'sı **“uygulanan ekonomi ve para politikaları”** ve %63'ü ise **“toplumsal olaylar”** faktörlerini kurumların etkinlik ve performansını etkileyen diğer yüksek öneme sahip makro göstergeler olarak belirlemiştir.

“Aracı kurumlar, etkinlik ve performansını etkileyen en önemli makroekonomik faktörü “politik risk” olarak görmektedir.”

İlgili göstergeler dışında, aracı kurumların önemli gördüğü diğer makroekonomik faktörler ise sırasıyla; *reel faiz oranları*, *tasarrufların sermaye piyasasına aktarılan kısmı* ve *ekonomik büyüme* olarak sıralanmaktadır. *Cari açık*, *emisyon hacmi* ve *kamu borçlanma gereği* faktörleri ise kurumların etkinlik ve performansını etkileyen orta önemli faktörlerin başında yer almaktadır.

Makro Göstergeler

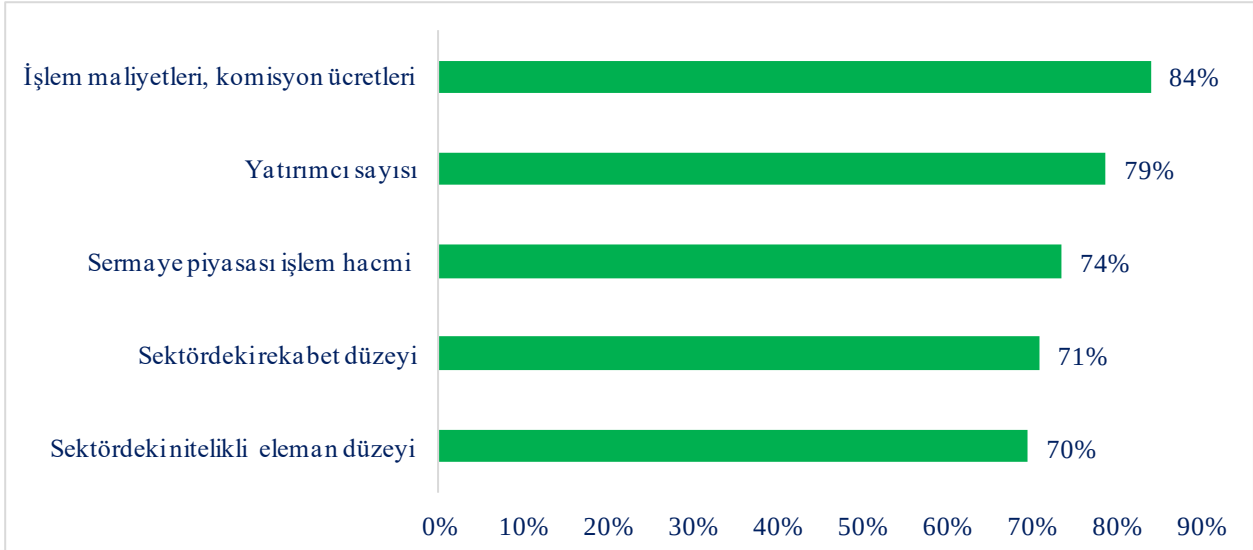
Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Sektöre İlişkin Faktörler

Bu bölümde aracı kurumların etkinlik ve performansı ile ilişkili sektöre ilişkin göstergelerini en iyi temsil eden 20 kriter belirlenmiştir.

S2: Aracı kurumların etkinlik ve performansını etkileyen sektöre ilişkin faktörlerin, kurumunuzun etkinlik ve performansını etkileme düzeyini belirtiniz.

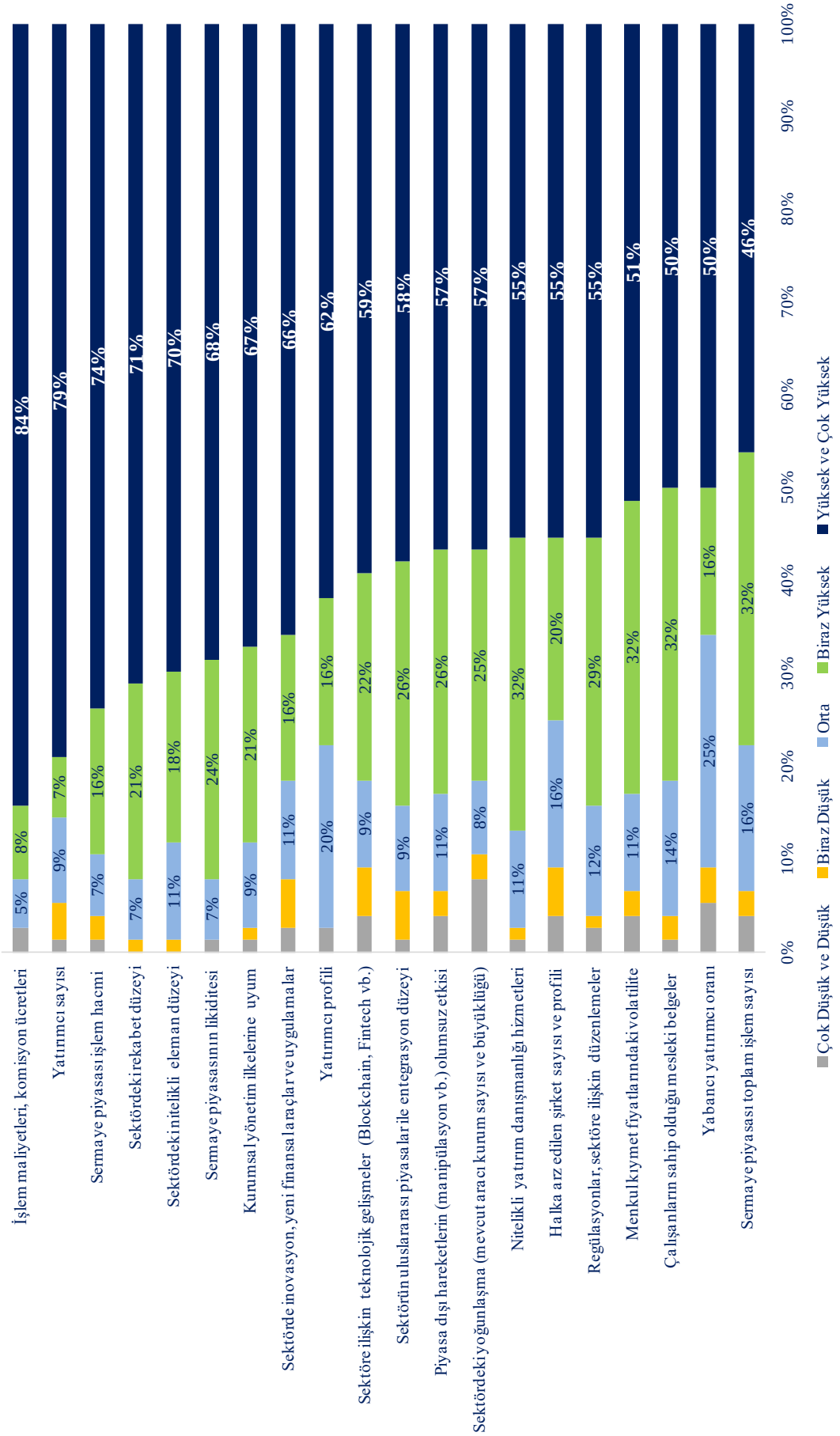
Katılımcılar tarafından, “İşlem maliyetleri, komisyon ücretleri” , kurumların etkinlik ve performansını etkileyen en önemli sektörel gösterge olarak belirtilmiştir. Bu göstergeyi, aracı kurumların %79’unun önemli gördüğü “yatırımcı sayısı” ve %74’ünün önemli gördüğü “sermaye piyasası işlem hacmi” kriteri izlemektedir. Katılımcıların %71’i, “sektördeki rekabet düzeyi” ve %70’i ise “sektördeki nitelikli eleman düzeyi”ni aracı kurumun etkinlik ve performansını etkileyen diğer önemli sektörel faktörler olarak belirlemiştir.

“Aracı kurumlar etkinlik ve performansı etkileyen en önemli sektörel faktörü, “işlem maliyetleri, komisyon ücretleri” olarak görmektedir.”

Yabancı yatırımcı oranı, halka arz edilen şirket sayısı ve profili, yatırımcı profili kurumların etkinlik ve performansını etkileyen sektöre ilişkin faktörler içinde orta ve daha düşük öneme sahip göstergeler olarak değerlendirilmiştir.

Sektörel Göstergeler

Bazı Temel Göstergeler Çerçevesinde Sektördeki Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi

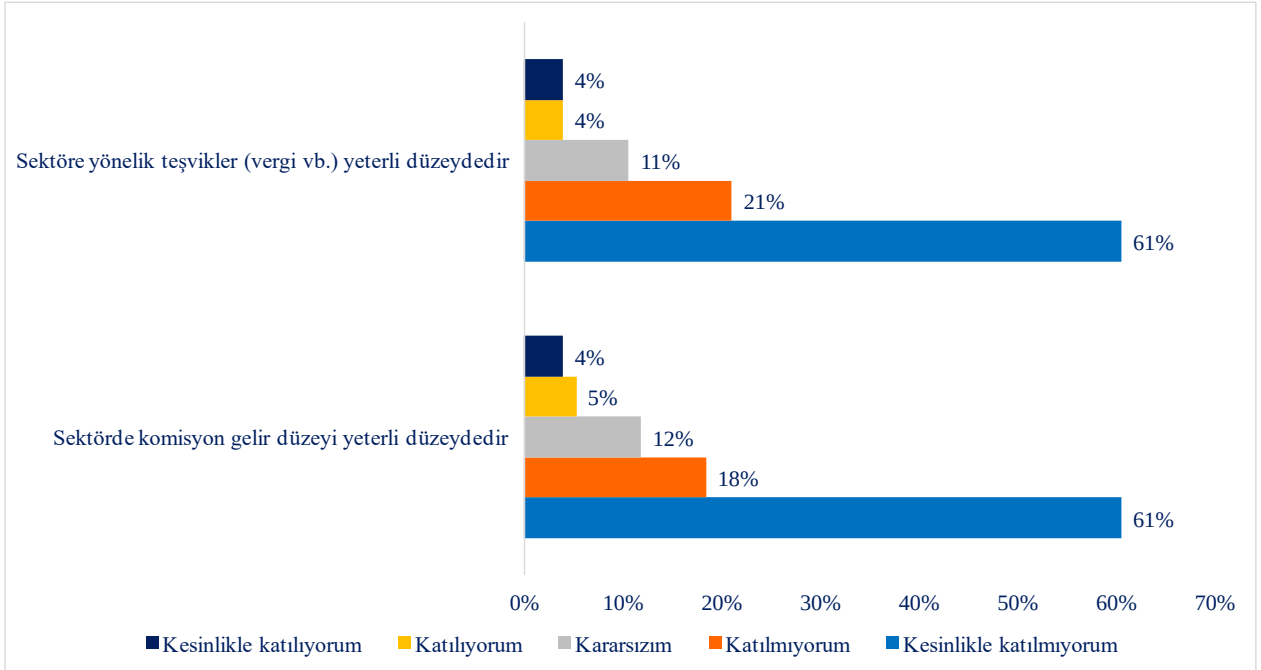
Bu bölümde aracı kurumların sektörün mevcut durumuna ilişkin 6 göstergeye katılım düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

S3: Belirtilen temel göstergeler çerçevesinde sektördeki mevcut duruma ilişkin sorulara katılım düzeyinizi belirtiniz.

Katılımcıların %89'u "sektöre yönelik teşviklerin" ve % 79'u "sektörde komisyon gelir düzeyinin" yeterli düzeyde olmadığını belirtmişlerdir.

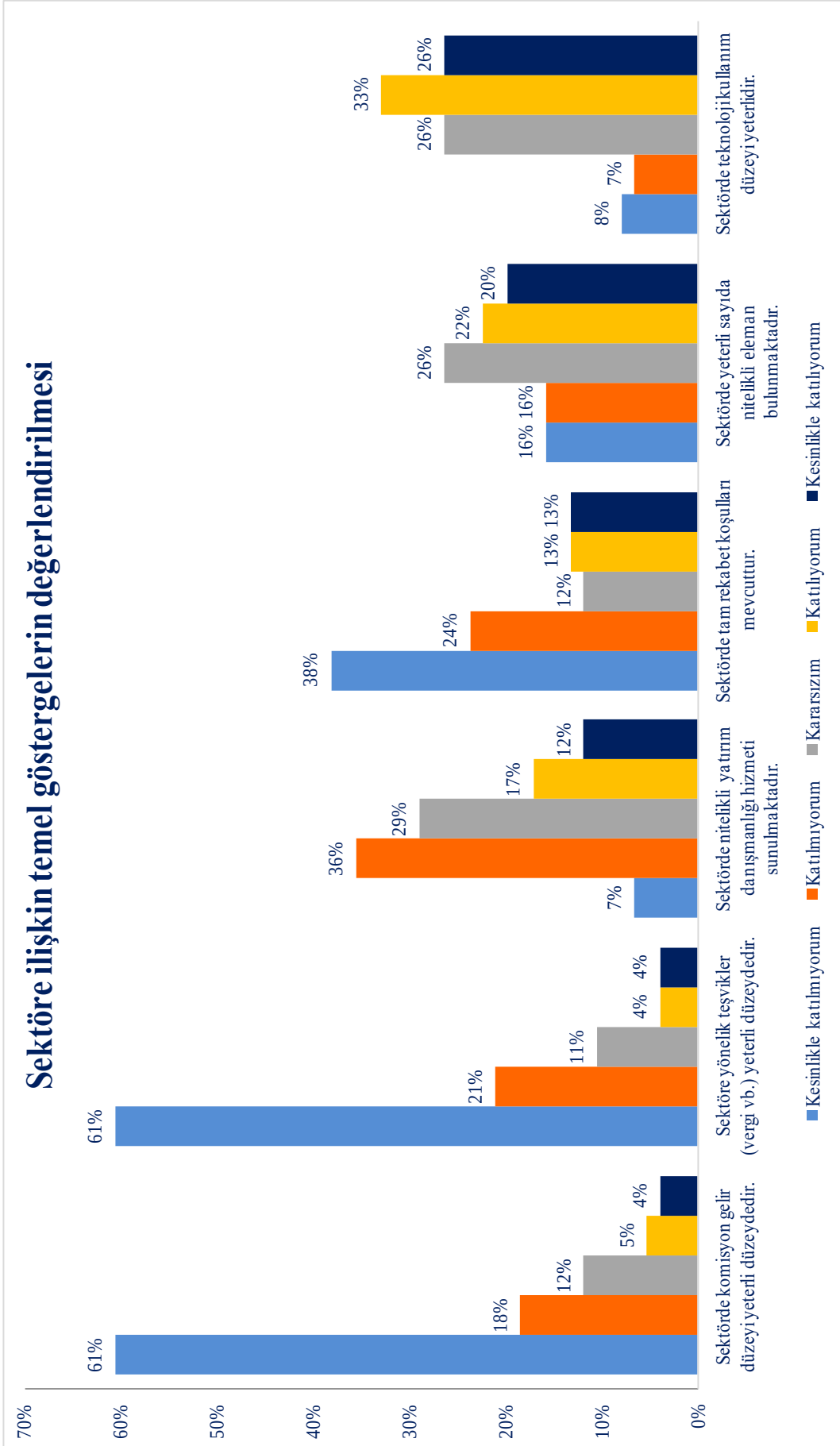
Aracı kurumların sadece %9' u ise sektörde komisyon gelir düzeyinin, %8'i ise sektöre yönelik teşviklerin yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir.

"Aracı kurumların % 89'u sektöre yönelik teşviklerin, % 79'u ise sektörde komisyon gelir düzeyinin yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir."

Anket sonuçları, aracı kurumların %59'unun sektörde teknoloji kullanımını yeterli düzeyde bulduklarını göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların %42'si sektörde nitelikli yatırım danışmanlığı hizmeti sunulmadığını belirtmiştir.

Sektöre ilişkin temel göstergelerin değerlendirilmesi

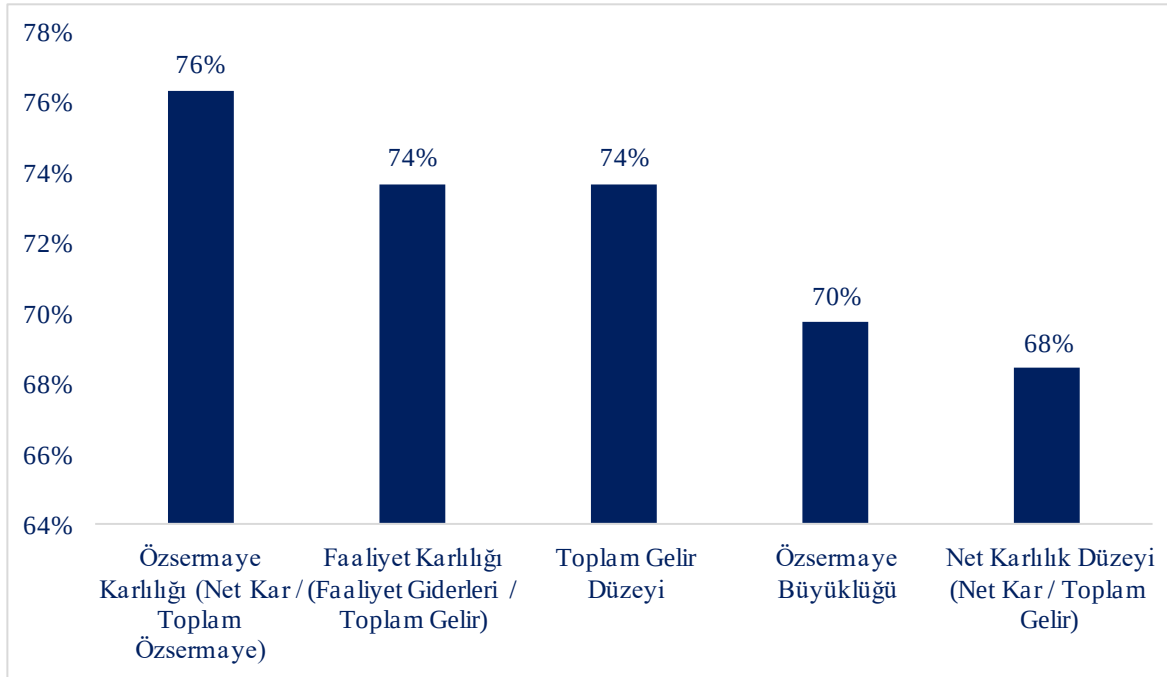
Aracı Kurumların Finansal Performans Göstergelerinin Önem Derecelerinin Belirlenmesi

Bu bölümde aracı kurumların finansal performansını en iyi temsil edecek 20 gösterge belirlenmiştir.

S4: Aracı kurumların finansal performansına ilişkin göstergelerin kurumun performansı açısından önem derecesini belirtiniz.

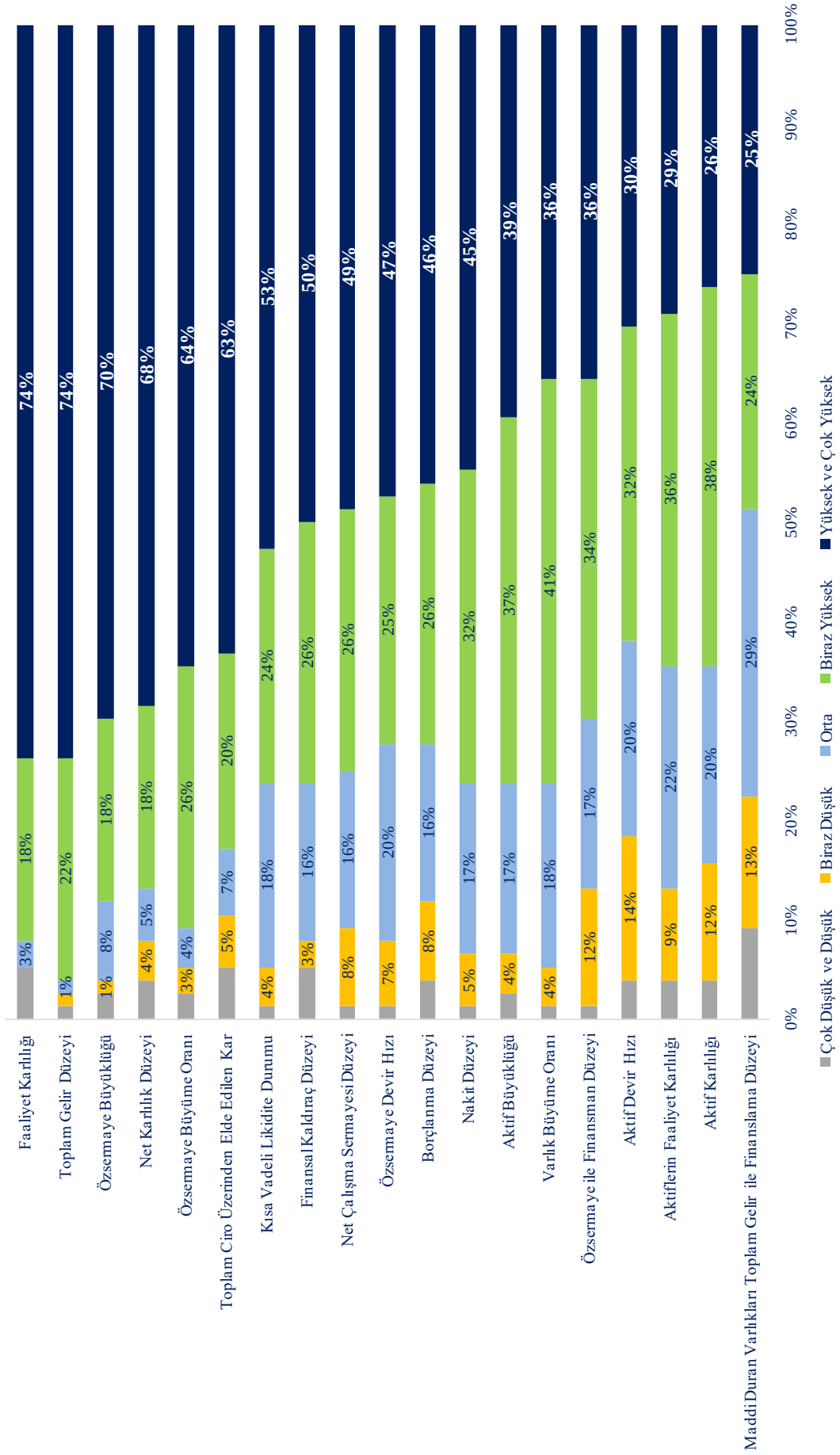
Katılımcılar tarafından, “özsermaye karlılığı” kurumların etkinlik ve performansını etkileyen en önemli finansal performans göstergesi olarak belirtilmiştir. Bu göstergeyi, aracı kurumların %74’ünün önemli gördüğü “faaliyet karlılığı” ve aynı öneme sahip olarak belirtilen “toplam gelir düzeyi” izlemektedir.

“Aracı kurumların % 76’sı, finansal performans göstergeleri arasında “özsermaye karlılığı”nı en önemli gösterge olarak görmektedir.”

Katılımcıların %70’i, “özsermaye büyüklüğü” ve %68’i ise “net karlılık düzeyi”ni, aracı kurumun etkinlik ve performansını etkileyen diğer önemli finansal performans göstergesi olarak belirlemiştir. Aktif devir hızı, aktiflerin faaliyet karlılığı ve aktif karlılığı kurumlar için en düşük öneme sahip göstergeler olarak öne çıkmaktadır.

Finansal performans göstergeleri

Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Yönetmel Faktörlerin Önem Düzeyinin Belirlenmesi

Bu bölümde sektörün etkinlik ve performansı ile ilişkili yönetmel faktörlerin, kurumun etkinlik ve performansını etkileme düzeyine yönelik 12 kriter belirlenmiştir.

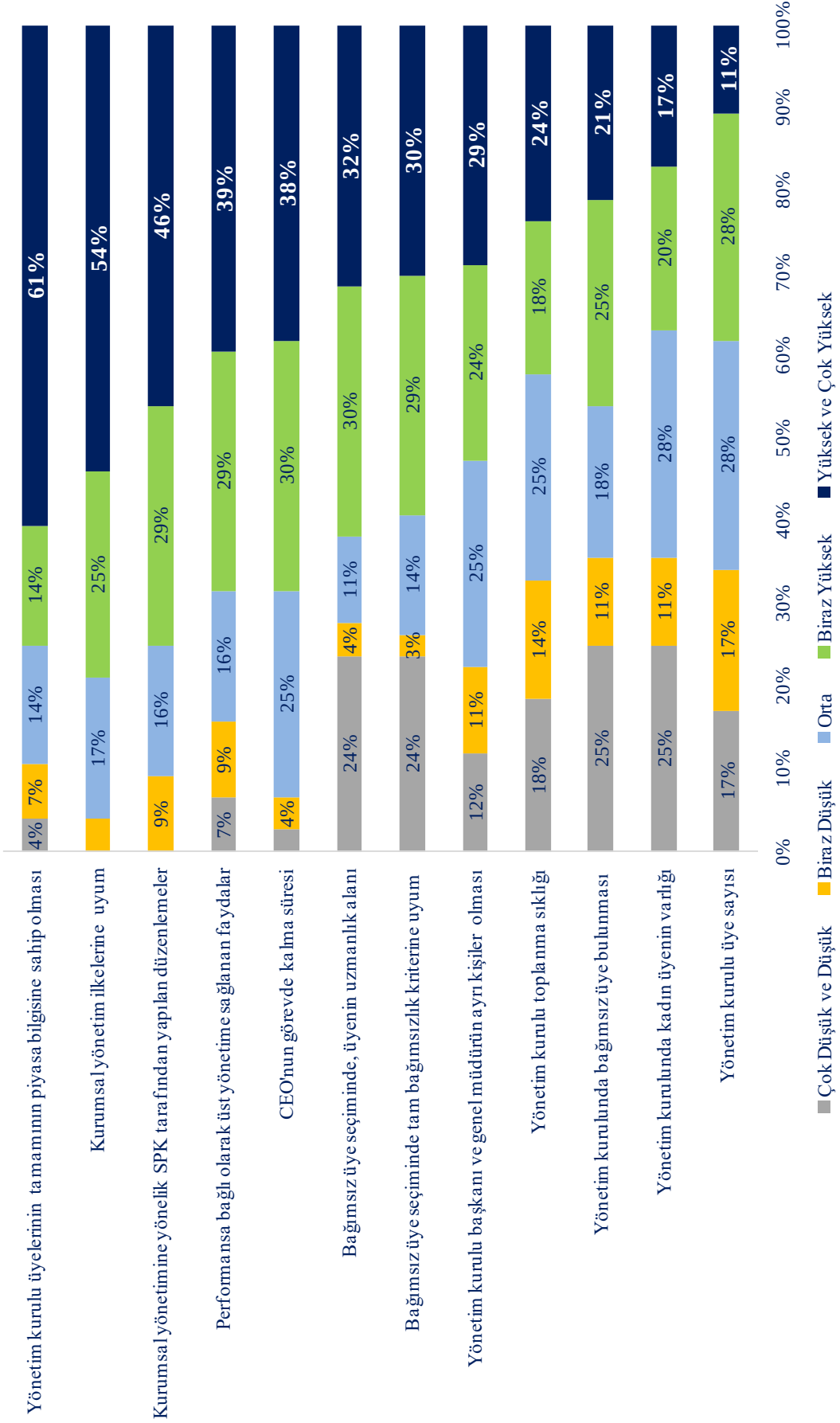
S5: Aracı kurumların etkinlik ve performansı ile ilişkili yönetmel faktörlerin, kurumunuzun etkinlik ve performansını etkileme düzeyini belirtiniz.

Ankete katılan kurumların %61'i tarafından en yüksek öneme sahip olan gösterge "yönetim kurulu üyelerinin tamamının piyasa bilgisine sahip olması" olarak belirtilmektedir ve bu göstergeyi %54 düzey ile "kurumsal yönetim ilkelerine uyum" kriteri izlemektedir.

"Aracı kurumların %61'i, yönetim kurulu üyelerinin tamamının piyasa bilgisine sahip olmasını kurumun etkinlik ve performansını etkileyen en önemli yönetmel kriter olarak görmektedir."

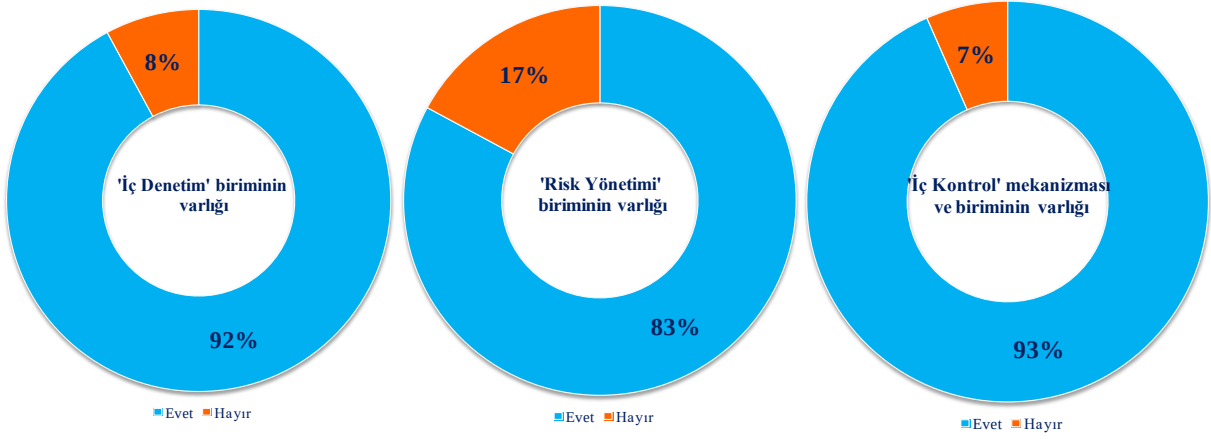
Katılımcıların %36'sı, "yönetim kurulunda bağımsız üye bulunması" kriterini, etkinlik ve performansı etkilemesi açısından düşük önemde bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, ankete katılım sağlayan aracı kurumların %36'sı "yönetim kurulunda kadın üyenin varlığı" ve %34'ü ise "yönetim kurulu üye sayısı" faktörlerini düşük öneme sahip etkenler olarak belirtmişlerdir.

Yönetsel göstergeler

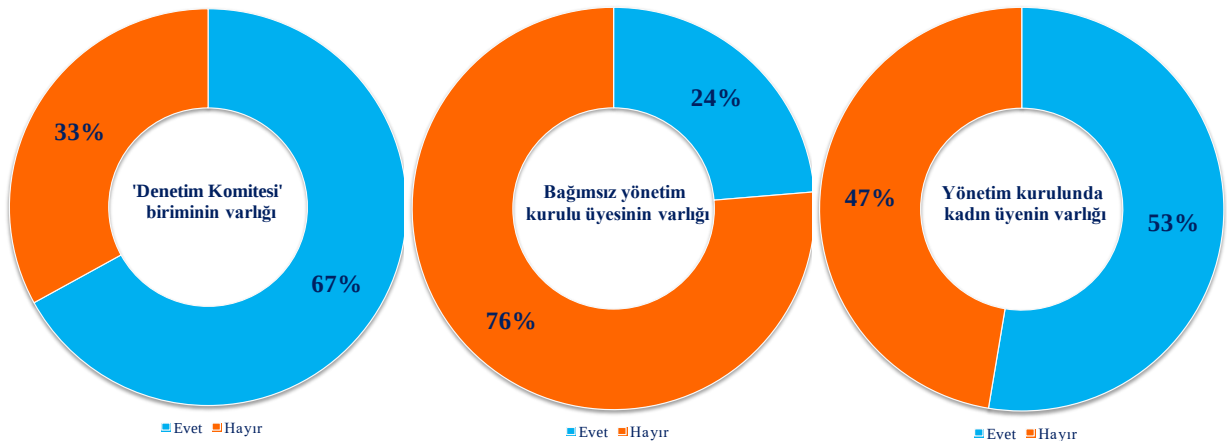

Ankete Katılım Sağlayan Aracı Kurumların Yönetmel Yapısı

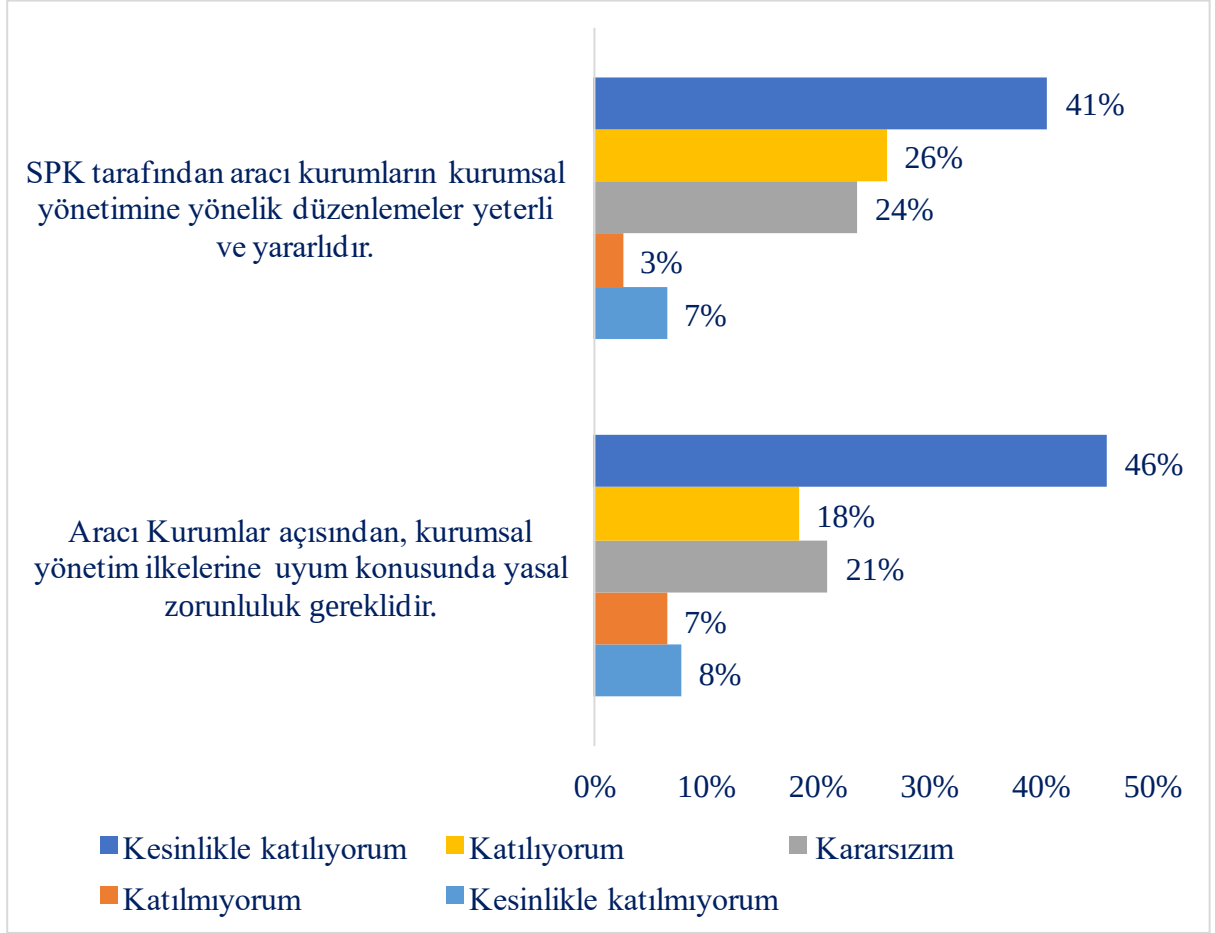
Ankete katılım sağlayan aracı kurumların %92'sinin iç denetim birimi, %83'ünün ise risk yönetim birimi olduğu görülmektedir. Ayrıca, kurumların %93'ünün iç kontrol mekanizması ile birimi ve % 67'sinin denetim komitesi olduğu görülmektedir.

Aracı kurumların yönetim kurulu üyelerinin özellikleri incelendiğinde ise, yönetim kurullarında %53'ünün kadın yönetim kurulu üyesi, %47'sinin ise erkek yönetim kurulu üyesinden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca, %76'sının yönetim kurulunda bağımsız yönetim kurulu üyesinin olduğu görülmektedir. Kurumların %89'unda ise yönetim kurulu başkanı ve genel müdürün farklı kişiler olduğu öne çıkmaktadır.

S6: Aracı kurumların yönetsel yapısı ve kurumsal yönetim ile ilgili algı ve beklentilerini değerlendiriniz.

Aracı kurumlara yöneltilen “aracı kurum açısından, kurumsal yönetim ilkelerine uyum konusunda yasal zorunluluk gereklidir” sorusuna, aracı kurumların %64’ü katıldığını, %8’i ise kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların, %67’si SPK tarafından aracı kurumların kurumsal yönetimine yönelik düzenlemelerin yeterli ve yararlı olduğunu, %7 ’si ise ilgili düzenlemelerin yeterli ve yararlı olduğuna kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırma kapsamında, Türkiye Sermaye Piyasası'nda faaliyet gösteren aracı kurumların etkinlik ve performanslarını etkileyen makro faktörler, sektöre yönelik faktörler ve kurumsal faktörler araştırılmıştır. Bu amaçla hazırlanan ve aracı kurum üst düzey yöneticilerine yönelik olarak gerçekleştirilen anket aşağıdaki ana başlıklardan oluşmaktadır:

- Makro faktörlerin aracı kurumların etkinlik ve performansı üzerindeki etkisi,
- Kurumların etkinlik ve performansını etkileyen sektöre ilişkin faktörler,
- Sektörü etkileyen temel göstergeler çerçevesinde mevcut durum,
- Aracı kurumların etkinlik ve performansına ilişkin finansal performans göstergelerinin önem derecesi
- Kurumların etkinlik ve performansını belirleyen yönetsel faktörler,
- Aracı Kurumların, kurumsal yönetim ile ilgili algı ve beklentileri.

Sonuçlar, kurumları etkileyen içsel ve dışsal faktörler itibarıyla değerlendirildiğinde şu bulgular gözlemlenmektedir. Aracı kurumların etkinlik ve performansını etkileyen en önemli makro kriter politik risk olarak belirtilmiştir. Uluslararası piyasalardaki gelişmeler, döviz kurları ve finansal okuryazarlık düzeyi ile yatırım bilinci faktörleri ise kurumların faaliyetlerini etkileyen diğer önemli makro faktörler olarak sıralanmıştır. Sektörel göstergelerin etkisi araştırıldığında ise, işlem maliyetleri, komisyon ücretleri, yatırımcı sayısı ve sermaye piyasası işlem hacmi faktörlerinin, kurumların etkinlik ve performansını etkileyen en önemli göstergeler olduğu görülmüştür. Ayrıca, katılımcıların büyük çoğunluğu komisyon gelir düzeyi ve sektöre yönelik teşviklerin yeterli düzeyde olmadığını düşünmektedir. Finansal performans göstergeleri değerlendirildiğinde ise kurumların performansını etkileyen en önemli faktörün özsermaye karlılık düzeyi olduğu ve sırasıyla faaliyet karlığı, toplam gelir düzeyi ve özsermaye büyüklüğünün de diğer önemli faktörler arasında olduğu görülmektedir.

Etkili kurumsal yönetim uygulamaları, finansal aracılık sisteminin sağlamlığının arttırılması için önemlidir. Kurumların etkinlik ve performansını etkileyen yönetsel faktörler değerlendirildiğinde sırasıyla; yönetim kurulu üyelerinin tamamının piyasa bilgisine sahip olması, kurumsal yönetim ilkelerine uyum gerekliliği ve kurumların kurumsal yönetim uygulamalarına yönelik SPK tarafından yapılan düzenlemeler en önemli göstergeler olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, güvene dayalı gelişim sağlayan sektörde kurumların ve aracılık yapılan ortamın kurumsal yönetim ilkelerine uyumun önceliklendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları ayrıca düzenleyiciler açısından da önem taşımaktadır. Aracı kurumların büyük çoğunluğu, kurumsal yönetim ilkelerine uyum konusunun önemli olduğunu ve bu konuda yasal zorunluluk bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Sektörün sürdürülebilir gelişimi için gerekli olan kararların alınarak stratejilerin oluşturulması ve uygulanmasında, çalışma kapsamında elde edilen bu bulguların kurumsal otoriteler ve uygulamacılar için yol gösterici olması beklenmektedir.

Ekler

Ek 1- Ankete Katılım Sağlayan Kurum Listesi

Ankete Katılan Kurum İsmi
A1 CAPITAL YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ACAR MENKUL DEĞERLER A.Ş.
AHLATCI YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
AK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ALAN YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ALB MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ALTERNATİF MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ATA YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.
ATIG YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
BAHAR MENKUL DEĞERLER TİCARETİ A.Ş.
BGC PARTNERS MENKUL DEĞERLER A.Ş.
BİZİM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
BURGAN YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
CITI MENKUL DEĞERLER A.Ş.
CREDIT SUISSE İSTANBUL MENKUL DEĞERLER A.Ş.
DELTA MENKUL DEĞERLER A.Ş.
DENİZ YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.
DEUTSCHE SECURITIES MENKUL DEĞERLER A.Ş.
EGEMEN MENKUL KIYMETLER A.Ş.
EURO FİNANS MENKUL DEĞERLER A.Ş.
FİNANS YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
GALATA MENKUL DEĞERLER A.Ş.
GARANTİ YATIRIM MENKUL KIYMETLER A.Ş.
GCM MENKUL KIYMETLER A.Ş.
GEDİK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
GLOBAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.
GÜVEN MENKUL DEĞERLER A.Ş.
HALK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
HSBC YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
INVEST - AZ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
IŞIK MENKUL DEĞERLER A.Ş.
İFO YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
İNTEGRAL YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
İŞ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
MARBAŞ MENKUL DEĞERLER A.Ş.
MEKSA YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
METRO YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
OSMANLI YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
OYAK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
PİRAMİT MENKUL KIYMETLER A.Ş.
POLEN MENKUL DEĞERLER A.Ş.
PRİM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
REEL KAPİTAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.
SANKO YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
SAXO CAPITAL MARKETS MENKUL DEĞERLER A.Ş.
STRATEJİ MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ŞEKER YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
TACİRLER YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
TERA YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
TURKISH YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ÜNLÜ MENKUL DEĞERLER A.Ş.
VAKIF YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
VENBAY YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
VERİM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
X TRADE BROKERS MENKUL DEĞERLER A.Ş.
YAPI KREDİ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.
YATIRIM FİNANSMAN MENKUL DEĞERLER A.Ş.
ZİRAAT YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

Not: Ankete katılan, 5 kurum, kurum ismi belirtmediği için listeye dahil edilememiştir.

Ek 2 – Anket Formu

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) Araştırması

Sayın Yetkili/İlgili,

Bu araştırma, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) tarafından yürütülmekte olan "Aracı Kurumların Etkinlik ve Performans Analizi" başlıklı proje kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Ankete verilen cevaplar araştırmanın amacı dışında kullanılmayacak ve gizli tutulacaktır. Verilen cevapların araştırmaya katkı sağlayabilmesi için her maddenin objektif olarak cevaplanması önem taşımaktadır.

Anket formu kolay ve çabuk cevaplanabilecek şekilde hazırlanmıştır ve altı bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk dört bölümünde aracı kurumların etkinlik ve performansına ilişkin finansal performans göstergeleri (1.bölüm), sektöre ilişkin faktörler (2.bölüm), makro faktörler (3.bölüm) ve yönetsel faktörler (4.bölüm) belirlenerek bu faktörlerin kurumların etkinlik ve performansını etkileme düzeyi araştırılmaktadır. Anketin beşinci bölümünde ise aracı kurumların yönetsel yapısı hakkında genel bilgi edinilerek, kurumların kurumsal yönetim ile ilgili algı ve beklentilerinin ölçülmesi hedeflenmektedir. Son bölümde ise ankete katılanlar hakkında genel bilgi edinilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmaya katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılarımızla;

Aracı Kurumların Finansal Performans Göstergelerinin Önem Derecelerinin Belirlenmesi							
Aracı kurumların finansal performansına ilişkin aşağıda yer alan göstergelerin kurumun performansı açısından önem derecesini belirtiniz. (Çok yüksek:7; Yüksek:6; Biraz Yüksek:5; Orta:4; Biraz Düşük:3; Düşük:2; Çok Düşük:1)	7	6	5	4	3	2	1
Aktif Büyüklüğü							
Özsermaye Büyüklüğü							
Toplam Gelir Düzeyi							
Kısa Vadeli Likidite Durumu (Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yükümlülükler)							
Nakit Düzeyi (Nakit Benzeri + Finansal Yatırımlar) / Kısa Vadeli Yükümlülükler)							
Net Çalışma Sermayesi Düzeyi ((Dönen Varlıklar - Kısa Vadeli Yükümlülükler) / Toplam Varlıklar)							
Özsermaye ile Finansman Düzeyi (Özsermaye / Maddi Duran Varlıklar)							
Borçlanma Düzeyi (Toplam Yükümlülükler / Toplam Varlıklar)							
Finansal Kaldıraç Düzeyi (Toplam Yükümlülükler / Toplam Özsermaye)							
Toplam Ciro Üzerinden Elde Edilen Kar (Faaliyet Karı / Toplam Gelir)							
Net Karlılık Düzeyi (Net Kar / Toplam Gelir)							
Aktif Devir Hızı (Toplam Gelir / Toplam Varlıklar)							
Özsermaye Devir Hızı (Toplam Gelir / Özsermaye)							
Faaliyet Karlılığı (Faaliyet Giderleri / Toplam Gelir)							
Varlıklar)							
Aktiflerin Faaliyet Karlılığı (Faaliyet Karı / Toplam Varlıklar)							
Aktif Karlılığı (Net Kar / Toplam Varlıklar)							
Özsermaye Karlılığı (Net Kar / Toplam Özsermaye)							
Varlık Büyüme Oranı							
Özsermaye Büyüme Oranı							
Diğer							
Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Sektöre İlişkin Faktörler							
Aracı kurumların etkinlik ve performansı ile ilişkili sektöre ilişkin faktörlerin, kurumunuzun etkinlik ve performansını etkileme düzeyini belirtiniz. (Çok yüksek:7; Yüksek:6; Biraz Yüksek:5; Orta:4; Biraz Düşük:3; Düşük:2; Çok Düşük:1)	7	6	5	4	3	2	1
Regülasyonlar, sektöre ilişkin düzenlemeler							
Sermaye piyasasının likiditesi							
Halka arz edilen şirket sayısı ve profili							
Sektördeki rekabet düzeyi							
Yatırımcı sayısı							
Yatırımcı profili							

Yabancı yatırımcı oranı										
Sektöre ilişkin teknolojik gelişmeler (Blockchain, Fintech vb.)										
İşlem maliyetleri, komisyon ücretleri										
Menkul kıymet fiyatlarındaki volatilité										
Sermaye piyasası işlem hacmi										
Sermaye piyasası toplam işlem sayısı										
Sektördeki yoğunlaşma (mevcut aracı kurum sayısı ve büyüklüğü)										
Piyasa dışı hareketlerin (manipülasyon vb.) olumsuz etkisi										
Sektördeki nitelikli eleman düzeyi										
Nitelikli yatırım danışmanlığı hizmetleri										
Çalışanların sahip olduğu mesleki belgeler (sermaye piyasası lisansları ve diğer ulusal ve uluslararası mesleki sertifikalar)										
Sektörün uluslararası piyasalar ile entegrasyon düzeyi										
Sektörde inovasyon, yeni finansal araçlar ve uygulamalar										
Kurumsal yönetim ilkelerine (şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik, sorumluluk) uyum										
Diğer										
Bazı Temel Göstergeler Çerçevesinde Sektördeki Mevcut Durum										
Bazı temel göstergeler çerçevesinde sektördeki mevcut duruma ilişkin aşağıdaki sorulara katılım düzeyinizi belirtiniz. (Kesinlikle Katılıyorum:7 - Kesinlikle Katılmıyorum:1)	7	6	5	4	3	2	1			
Sektörde yeterli sayıda nitelikli eleman bulunmaktadır.										
Sektörde nitelikli yatırım danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır.										
Sektörde teknoloji kullanım düzeyi yeterlidir.										
Sektörde komisyon gelir düzeyi yeterli düzeydedir.										
Sektöre yönelik teşvikler (vergî vb.) yeterli düzeydedir.										
Sektörde tam rekabet koşulları mevcuttur.										
Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Makro Faktörler										
Aracı kurumların etkinlik ve performansı ile ilişkili makro faktörlerin, kurumunuzun etkinlik ve performansını etkileme düzeyini belirtiniz. (Çok yüksek:7; Yüksek:6; Biraz Yüksek:5; Orta:4; Biraz Düşük:3; Düşük:2; Çok Düşük:1)	7	6	5	4	3	2	1			
Tasarruf hacmi										
Tasarrufların sermaye piyasasına aktarılan kısmı										
Gelir dağılımı dengesi										
Ekonomik büyüme										
Cari açık										
İşsizlik oranı										
Kamu borçlanma gereği										
Sabit getirili borçlanma araçları düzeyi										
Enflasyon oranı										
Reel faiz oranları										
Döviz kurları										
Bankalardaki kredi ve mevduat hacmi										
Özel sektör borçlanma oranı										
Emisyon hacmi										
Uygulanan ekonomi ve para politikaları										
Uluslararası piyasalardaki gelişmeler										
Teknolojideki hızlı değişim										
Finansal okuryazarlık düzeyi ve yatırım bilinci										
Politik riskler										
Toplumsal olaylar										
Diğer										
Aracı Kurumların Etkinlik ve Performansını Etkileyen Yönetmel Faktörler										
Aracı kurumların etkinlik ve performansı ile ilişkili yönetmel faktörlerin, kurumunuzun etkinlik ve performansını etkileme düzeyini belirtiniz. (Çok yüksek:7; Yüksek:6; Biraz Yüksek:5; Orta:4; Biraz Düşük:3; Düşük:2; Çok Düşük:1)	7	6	5	4	3	2	1			
Yönetim kurulunda kadın üyenin varlığı										
Yönetim kurulunda bağımsız üye bulunması										
Bağımsız üye seçiminde, üyenin uzmanlık alanı										

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB)

Kamu kurumu niteliğinde, özdüzenleyici bir meslek kuruluşu olan Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB), Şubat 2001’de Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuş ve Nisan 2001’de faaliyete geçmiştir. Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği adı altında kurulan Birlik, yeni sermaye piyasası kanunu ile beraber 2014 yılında Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği ismini almıştır. TSPB’nin amaçları başta sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini ve birlik üyelerinin dayanışma, gerekli özen ve disiplin içerisinde çalışmalarını sağlayarak, haksız rekabetin önlenmesi ve mesleki konularda üyelerin aydınlatılması şeklindedir.

Birliğin görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- Sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak üzere araştırmalar yapmak ve eğitim programları düzenlemek,
- Birliğin üyeleri tarafından yürütülen faaliyetlerin adil ve dürüst olması, iş ahlakının sağlanması, Birlik üyelerinin dayanışma ve sermaye piyasasının gerektirdiği özen ve disiplin içerisinde çalışmaları için meslek kurallarını oluşturarak SPK’ya bildirmek,
- Haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli tedbirleri alarak SPK’ya bildirmek,
- Statü’de öngörülen disiplin cezalarını vermek amacıyla ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- Mesleki gelişmeleri, idari ve yasal düzenlemeleri izleyerek, bu konuda üyeleri aydınlatmak,
- Aracı kuruluşlar arası ilişkilerde mesleki dayanışmayı güçlendirmek,
- Üyeleri arasında veya üyeleri ile müşterileri arasında borsa işlemleri dışındaki işlemlerden doğan uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak,
- Üyelerin, müşterilerine verdikleri hizmetler karşılığında tahsil edecekleri komisyon, ücret ve masrafların oran ve sınırlarına ilişkin esaslarla ilgili önerileri SPK’ya bildirmek,
- Üyeleri hakkında yapılan şikayetleri değerlendirmek ve yapılan işlemin sonuçlarını SPK’ya bildirmek,
- Kendisine mevzuatla bırakılan veya SPK’ca belirlenen konularda düzenlemeler yapmak, yürütmek, denetlemek,
- Yabancı ülkelerin sermaye piyasasında bulunan dengi kuruluşlar ile sermaye piyasaları konusunda her türlü işbirliği yapmaktır.

Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Araştırma ve Uygulama Merkezi (CFGS)

Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Araştırma ve Uygulama Merkezi (Center for Finance Corporate Governance and Sustainability-CFGS), Prof. Dr. Güler ARAS'ın öncülüğünde Yıldız Teknik Üniversitesi Senatosu'nun 13.06.2013 tarih ve 2013/05 sayılı toplantısında alınan karar ile ve 01.08.2013 tarihli ve 28725 sayılı Resmi Gazetede yayımı ile kurulmuştur. CFGS, işletmelerin temel hedeflerine yönelik olarak, finans, kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik alanlarında tüm paydaşlar için katma değer yaratan bir çözüm merkezi olmayı amaçlamaktadır. Merkez, akademi ve iş dünyası işbirliği ile finans, kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik ile ilgili çözümler sunabilen ve bu amaçla üretilecek araştırma ve uygulama projeleri için başlıca başvuru yeri olmak hedefindedir. CFGS'nin başlıca faaliyet alanları, araştırmalar, ulusal ve uluslararası düzeyde yayınlar yapmak, yayın etkisi olan seminer, konferans, sempozyum düzenlemek; kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ihtiyaçlarına yönelik projeler üreterek danışmanlık hizmetleri vermek ve ilgili ulusal ve uluslararası araştırma ve uygulama kuruluşları ile işbirliği yapmaktır.

ISBN: 978-975-6483-60-2

TÜRKİYE SERMAYE PİYASALARI BİRLİĞİ

Büyükdere Caddesi
No:173 1. Levent Plaza
A Blok Kat:4 34394
Levent/İstanbul

+90 212 280 8567
+90 212 280 8589
info@tspb.org.tr
www.tspb.org.tr

